

Opinia Porozumienia Akademickich Centrów Transferu Technologii
dotycząca projektu Rozporządzenia zmieniającego rozporządzenie w sprawie ewaluacji jakości
działalności naukowej z 2 lipca 2021 roku

28 lipca 2021 r.

W imieniu Porozumienia Akademickich Centrów Transferu Technologii (PACTT), składamy w ramach konsultacji publicznych następujące uwagi w związku z projektem Rozporządzenia zmieniającego rozporządzenie w sprawie ewaluacji jakości działalności naukowej z 2 lipca 2021 roku.

1. Dotyczy zmiany w § 22 w: a) ust. 1 pkt 4 otrzymuje brzmienie: „4) usług badawczych świadczonych na zlecenie podmiotów nienależących do systemu szkolnictwa wyższego i nauki, w wyniku świadczenia których powstała nowa wiedza lub nastąpiło podwyższenie poziomu gotowości technologicznej technologii stanowiących przedmiot tych usług.”

Proponowana zmiana w aspekcie doprecyzowania jakie usługi badawcze świadczone na zlecenie podmiotów nienależących do systemu szkolnictwa wyższego i nauki są osiągnięciem uwzględnianym w ewaluacji, wykluczy wykazywanie do celów ewaluacji usług o charakterze odtwórczym, standardowych czynności diagnostycznych, pomiarowych itp. co w naszej opinii jest niezasadne z uwagi na:

- 1) Dla gospodarki opartej na wiedzy kluczowe jest utrzymanie zdolności produkcyjnych wysoko przetworzonych towarów i usług, co do których niezbędne jest wrywkowe i niezależne prowadzenie ustandaryzowanych badań i ekspertyz realizowanych w ramach prac i usług zleconych w oparciu o unikatową aparaturę naukową zgromadzoną na uczelniach wyższych.

Wyłączenie z ewaluacji wyżej wymienionych prac badawczych tj. nie generujących nowej wiedzy ale będących istotnym filarem zabezpieczenia łańcuchów dostaw związanych z utrzymaniem jakości wysoko przetworzonych dóbr mogą skutkować dodatkowymi utrudnieniami dla przedsiębiorstw walczących o pozycje rynkowe oraz przetrwanie w trudnych czasach obarczonych niezależnymi czynnikami jak pandemia. W naszej opinii należy zachęcać Uczelnie do świadczenia wszelkich usług badawczych bazujących na wyspecjalizowanej, często najwyższej klasy, unikalnej aparaturze, nie wyłączając usług o charakterze standardowym. W tym kontekście, ograniczenie niepuktowanych w ramach dyscyplin działań na rzecz realizacji tylko i wyłącznie prac badawczych generujących nową wiedzę wzmocni oderwanie uczelni od problemów pochodzących z gospodarki.

Zaproponowana zmiana dotknie, w dużej mierze, jednostki współpracujące w sposób ciągły z przemysłem w zakresie realizacji usług badawczych, co spowoduje zmniejszenie motywacji pracowników naukowych do angażowanie się w tego typu współpracę a w rezultacie doprowadzi do ograniczenia współpracy nauka-przemysł w zakresie realizacji usług badawczych.

Utrzymanie stałych kontaktów poprzez prace zlecone jest ważnym aspektem współpracy uczelni z otoczeniem społeczno-gospodarczym na bazie której budowane są wspólne projekty badawczo –rozwojowe generujące nową wiedzę oraz wymiana wiedzy potrzebna zarówno uczelnią wyższym jak i podmiotom gospodarczym.

- 2) Zaproponowane brzmienie zapisu powoduje konieczność każdorazowej merytorycznej analizy zakresu usługi świadczonej na rzecz podmiotu zewnętrznego pod kątem tworzenia nowej wiedzy oraz podnoszenia poziomu gotowości technologicznej TRL. W naszej opinii tworzy to wątpliwości do co możliwości kompleksowej oceny zdarzeń zgłoszonych do ewaluacji przez jednostki naukowe a także trudności interpretacyjne pod kątem oceny ewaluacyjnej. Sformułowanie „tworzenie nowej wiedzy” wymaga szczegółowego doprecyzowania, tak aby można było jednoznacznie określić jakie usługi mogą, a jakie nie mogą być uwzględnione w ocenie.
- 3) Dodatkowo, zwracamy uwagę, że systemy zarządzania uczelniami (w tym systemy rachunkowości zarządczej) nie są przygotowane na ekstrakcję tego typu szczegółowych danych, w szczególności w sytuacji obciążenia bieżącymi zadaniami związanymi z ewaluacją, a ich modyfikacja w tym zakresie w tak krótkim czasie wydaje się niemożliwa.

W naszej opinii, proponowane rozwiązanie nie będzie stymulowało wzrostu jakości prowadzonej działalności naukowej i wpłynie negatywnie na proces włączania polskiej nauki w światowy obieg myśli oraz intensyfikację współpracy podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki z podmiotami spoza tego sektora, w szczególności z przedsiębiorcami.

2. Ponadto, zwracamy uwagę na poniższe kwestie, które powodują wątpliwości interpretacyjne na gruncie obowiązującego Rozporządzenia. Wątpliwości te zostały zgłoszone jako pytania do Komisji Ewaluacji Nauki przy Ministerstwie Edukacji i Nauki w maju br. przez grupę krakowskich centrów transferu technologii zrzeszonych w PACTT oraz spółek celowych. Obecna nowelizacja Rozporządzenia stanowi okazję do doprecyzowania tych kwestii.

1) Czy przepis określony w § 19 ust. 1 pkt 1) rozporządzenia należy interpretować w taki sposób, iż 100 punktów przyznawane jest zarówno w sytuacji, gdy:

- a) przed dokonaniem zgłoszenia wynalazku w wybranym, innym niż Polska, kraju należącym do Organizacji Współpracy Gospodarczej Rozwoju, dokonane zostanie w pierwszej kolejności osobne polskie zgłoszenie patentowe w UPRP,
- b) wynalazek w pierwszej kolejności został zgłoszony do ochrony patentowej według innej procedury patentowej niż procedura w UPRP, np. w EPO, a następnie uzyskał patent w UPRP, poprzez jego walidację (walidację w Polsce patentu przyznanego przez Europejski Urząd Patentowy)?

Sytuację opisaną w lit. b spotkać można często w praktyce, np. wtedy gdy mamy do czynienia ze wspólnym wynalazkiem polskiej i zagranicznej uczelni, w szczególności wówczas, kiedy to podmiot zagraniczny odpowiada za ochronę patentową i dokonuje pierwszego zgłoszenia w swoim państwie lub w trybie EPO. Wąska interpretacja tego przepisu, ograniczająca przyznanie punktów jedynie do sytuacji, w której jako pierwsze dokonane jest odrębne zgłoszenie patentowe w UPRP, powoduje wykluczenie z punktacji szeregu wynalazków, będących rezultatem wieloletniej współpracy międzynarodowej. Należy podkreślić że wynalazki takie często są na wyższym poziomie naukowym i wynalazczym niż zgłoszenia dokonywane samodzielnie przez polską uczelnię w UPRP. Dlatego wnioskujemy o przyznawanie 100 pkt. także wynalazkom zgłoszonym w sposób opisany w lit. b, jeśli w konsekwencji końcowym rezultatem prowadzonego postępowania patentowego będzie także patent przyznany w UPRP.

2) Czy ustalając aktualne brzmienie § 22 ust. 2 pkt 1) a) rozporządzenia ustawodawca miał na myśli również projekty interdyscyplinarne kierowane przez osoby nie spełniające kryteriów § 11 ust., w których jednak uczestniczą inne osoby spełniające kryteria, o których mowa, i które są ujęte w procesie ewaluacji?

Wnioskujemy aby w osiągnięciach finansowych badań naukowych, do których odnosi się drugie kryterium ewaluacji jakości działalności naukowej, zakwalifikować przychody z takich projektów.

3) Czy ustalając aktualne brzmienie § 22 ust. 2 pkt 2) rozporządzenia ustawodawca miał na myśli również usługi badawcze świadczone przez:

- a) spółki celowe uczelni wyższych, które są podmiotami tworzonymi przez uczelnię w celu komercjalizacji wyników badań naukowych?

Spółki te, w imieniu uczelni, świadczą na rzecz podmiotów zewnętrznych usługi badawcze, w tym z udziałem pracowników naukowych i z wykorzystaniem infrastruktury uczelni, a tym samym przynoszą przychody z tego tytułu uczelni i ewaluowanym

dyscyplinom. Dlatego wnioskujemy o przyznawanie punktów za takie finansowe efekty badań naukowych i prac rozwojowych.

- b) spółki spin-off, w których udziały obejmują w imieniu uczelni spółki celowe wskazane w lit. a

Spółki te, podobnie jak spółki celowe będące udziałowcem w spin-off, mogą świadczyć na rzecz podmiotów zewnętrznych usługi badawcze dlatego wnioskujemy o przyznawanie punktów za finansowe efekty badań naukowych i prac rozwojowych osiągniętych w danej dyscyplinie naukowej przez spin-offy.

- 4) Czy ustalając aktualne brzmienie § 23 ust. 4 pkt 3) rozporządzenia ustawodawca:

- a) miał na myśli podmioty utworzone w celu komercjalizacji wyników badań naukowych lub prac rozwojowych takie jak:
- a. spółki celowe uczelni wyższych;
 - b. spółki spin-off, w których udziały obejmują w imieniu uczelni spółki celowe wskazane w lit. a;
 - c. spółki spin-out tworzone bez obejmowania udziałów przez spółki celowe, ale korzystające z praw do rozwiązań powstałych na uczelni;
 - d. wszystkie wymienione wyżej rodzaje spółek?

Wszystkie wymienione wyżej rodzaje spółek mogą być tworzone w celu komercjalizacji własność intelektualną uczelni i tym samym bazować na wynikach badań naukowych lub prac rozwojowych tworzonych przez naukowców ewaluowanego podmiotu. Dlatego wnioskujemy, aby w tym kryterium ewaluacji uznać osiągnięcia wszystkich spółek o których mowa.

- b) przyjął, że sam fakt posiadania przez uczelnię spółki celowej, działającej na rzecz całej uczelni i wszystkich dyscyplin jest wystarczającym spełnieniem wymogu, o którym mowa w tym paragrafie i tym samym każda dyscyplina ewaluowana w ramach danej uczelni może zgłosić dwa dodatkowe opisy wpływu działalności naukowej na funkcjonowanie społeczeństwa i gospodarki?

Wnioskujemy, aby każda dyscyplina mogła zgłosić dwa dodatkowe opisy dla każdej dyscypliny, jeśli uczelnia jako ewaluowany podmiot utworzyła spółkę celową, której podstawowym i ustawowym zadaniem jest komercjalizacja pośrednia.

- c) miał na myśli dwa dodatkowe opisy wpływu dla całej uczelni, czy dwa dodatkowe opisy niezależnie dla każdej dyscypliny podlegającej ewaluacji w danej uczelni?

Biorąc pod uwagę fakt, że dyscypliny oceniane są rozdzielnie i rezultatem działalności naukowej w każdej dyscyplinie może być spółka spin-off lub spin-out wnioskujemy, aby były to po dwa dodatkowe opisy dla każdej dyscypliny.

W imieniu Porozumienia Akademickich Centrów Transferu Technologii,

Anna Grzegorzcyk

Dyrektor Centrum Transferu Wiedzy i Technologii, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej

Rada Koordynacyjna PACTT